

Jaarverslag 2018

VOORWOORD

Het is verheugend dat PEN Emergency Fund, ondanks krimp van het eigen vermogen in 2017, opnieuw in 2018 twintig financiële ondersteuning kon toekennen aan schrijvers/journalisten die in nood verkeerden en zeer urgent steun behoefden, meestal doordat directe medicatie nodig was na vervolging en/of gevangenschap of doordat ze financiële hulp nodig hadden bij vlucht naar en opvang in een ander land. Voor de geldelijke middelen daartoe zijn we veel dank verschuldigd aan personen en organisaties die het fonds daadwerkelijk gesteund hebben, te weten het Lira Fonds, Stichting Democratie & Media, een aantal trouwe leden van PEN Nederland, Finnish PEN en PEN San Miguel d'Allende. Dank zijn we ook verschuldigd aan PEN Slovenië, die een wervingsactie onder zijn leden op touw zette, en aan uitgeverijen, auteurs en personen in de literaire Umwelt, nationaal en internationaal, die ons deels in 2018 en deels in 2019 een flinke steun in de rug gaven. Last but not least wil ik de Auteursbond danken die ons in 2018 boekhoudkundige steun 'om niet' verleende en ons de ruimte bood om via zijn kanalen in december een oproep tot donatie te doen.

DOELSTELLING

Stichting PEN Emergency Fund - ook bekend als Stichting Schrijvers in Nood - stelt zich ten doel *'geldelijke bijstand te verlenen aan schrijvers/journalisten, waar ook ter wereld, die om politieke of ideologische redenen van hun lichamelijke vrijheid zijn beroofd of anderszins in acute nood verkeren en tijdelijke financiële hulp nodig hebben'*.

BESTUUR

Het bestuur bestaat uit drie vrijwilligers. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door Wim Jurg (penningmeester) en ondergetekende. De hulp van René Appel, het derde stichtingslid, wordt ingeroepen als er belangrijke beslissingen moeten worden genomen, bij voorbeeld bij beleidszaken. Het voltallige stichtingsbestuur komt formeel twee keer per jaar bijeen; het Dagelijks Bestuur heeft voortdurend overleg. Indien het nodig is, wordt ook advies ingewonnen bij de Advisory Board, waarin Eric Lax (VS), Joanne Leedom-Ackerman (VS), Larry Siems (VS), Eugene Schoulgin (Zweden/Turkije), Tienchi Martin-Liao (China/Duitsland), David Van Reybrouck (België) en Rudolf Geel (Nederland) zitting hebben.

Het fondswerk is een continu proces, ook tijdens feest- en vakantiedagen. De constructie is simpel, helder, goedkoop en doeltreffend. Het Dagelijks Bestuur kan indien nodig direct handelen en er hoeven geen dure gebouwen onderhouden te worden. Al het geld dat bij het fonds binnenkomt, wordt naar de in nood verkerende auteurs overgemaakt, soms nog op de dag van aanvraag.

INKOMSTEN

Het fonds is vanaf 1971 in eerste instantie opgebouwd door Nederlandse PEN-leden – en daar zijn we trots op -, voorts door internationale PEN-centra, legaten uit erfenissen en meerjarige subsidieverstrekingen door organisaties als Oxfam Novib, St. Democratie & Media en Lira Fonds. Zij allen hebben het fonds een stabiele financiële capaciteit kunnen geven die het vele decennia kende. De gebruikelijke jaarlijkse oproep aan leden van PEN Nederland en overige wervingsacties hebben in 2018 tot enkele mooie schenkingen geleid.

SUBSIDIES EN FONDSWerving

Al jaren is er – het is ook in eerdere jaarrapporten vermeld - een neerwaartse lijn te bespeuren waar het subsidieverstreking betreft. Dit komt deels door een sterke toename van aanvragen bij charitatieve fondsen. Bovendien is een fonds als het PEN Emergency Fund behept met het euvel dat een subsidieverstreker in de media niet kan scoren met foto's, namen en feiten, aangezien het werk achter de schermen gebeurt. Het publiceren van informatie zou immers direct de geholpen auteurs in gevaar kunnen brengen. Hun cases zijn uitsluitend bekend bij de onderzoekers van PEN International en bij ons.

Stichting Democratie en Media en het Lira-fonds waren in 2018 de belangrijkste subsidieverstrekkers. Helaas heeft Stichting Democratie en Media, ondanks haar enthousiasme over onze activiteiten, moeten besluiten na jarenlange steun vanaf 2019 geen geldelijke steun meer toe te kennen aan ons fonds, aangezien zij ook andere initiatieven m.b.t. de vrijheid van

meningsuiting een kans wil geven. We blijven onverminderd zoeken naar nieuwe subsidieverstrekkingen.

WERKWIJZE EN TOEKENNINGEN

PEN Emergency Fund werkt nauw samen met de researchafdeling van PEN International in Londen, het zogeheten Protection Team Writers at Risk, dat voor ons de dossiers opstelt. Voor sommige auteurs is noodhulp genoeg; anderen kunnen daarna een beroep doen op vervolghulp via bijvoorbeeld ICORN (International Cities Of Refuge Network), het internationale verbond van steden waar gevluchte schrijvers kunnen worden opgevangen en waartoe in Nederland ook Amsterdam, Rotterdam en Leiden behoren. Zo beschouwd is het fonds te vergelijken met een ambulance en ICORN met een ziekenhuis. De problemen in de wereld zijn er in 2018 niet minder op geworden. Toch hoefde het fonds niet op eigen reserves in te teren doordat het aantal aanvragen in 2018 kleiner was en door schenkingen. De aan auteurs toegekende giften bedroegen maximaal 1250 euro per auteur. In twee urgente gevallen is, bij wijze van uitzondering op het principe van eenmalige schenking, een aanvullend bedrag toegekend aan een auteur die eerder een beroep op ons deed.

In 2018 steunde het fonds, zoals gezegd, twintig auteurs (zie ook het financieel verslag). Aan de verdeling per land van afkomst valt te zien waar schrijvers en journalisten het in 2018 vooral moeilijk hadden. Vier auteurs kwamen uit Turkije, drie uit Syrië, drie uit Bangladesh, twee uit Eritrea en voorts één auteur uit Egypte, Iran, Cuba, Afghanistan, Rusland, Zambia, Ethiopië en Vietnam.

PRIORITEITEN

Een van de prioriteiten die het bestuur zich in 2018 stelde, was het fonds meer bekendheid te geven. In januari zag onze tweetalige website, www.penemergencyfund.com, het licht, waarop alle relevante gegevens te vinden zijn voor wie het fonds wil steunen. Ook kreeg het fonds een duidelijk logo dat vanwege de nauwe samenwerking aansluit bij het logo van PEN International. Op de website van PEN International heeft het fonds een eigen pagina gekregen: <https://pen-international.org/supporting-writers-in-exile/pen-emergency-fund>. Informatieverspreiding over het fonds geschiedde voorts via lezingen, media en mondelinge overdracht.

In 2018 vormde ook het bestendigen en verstevigen van het contact met PEN International prioriteit.

VERANTWOORDING

Tijdens de Assembly in het World PEN Congress (Pune, India, 25-29 oktober) en de Algemene Ledenvergadering van PEN Nederland (Amsterdam, 23 november) is, overeenkomstig de statuten, verantwoording afgelegd over het bestuursbeleid in 2017 en de eerste helft van 2018.

DRIE CASES

De volgende drie voorbeelden van cases, geanonimiseerd en niet herleidbaar tot de betreffende auteurs die het betreft, schetsen een beeld van de soort situaties waarin de schrijvers/journalisten verkeren die een beroep op ons doen en waarom zij steun van het fonds hard nodig hadden.

Casus 1

Het fonds ontvangt eind december 2017 van PEN International een aanvraag voor financiële ondersteuning van een journalist uit een Afrikaans land. Hij werkte jarenlang voor een ministerie en een vooraanstaande krant. Een totalitair regime nam de macht in zijn geboorteland over. Hij besloot daarop zich in te zetten voor de democratische oppositiepartij en schreef vele artikelen over de geschiedenis van zijn land en over de mensenrechten aldaar. Zijn chef zorgde voor voortdurende bewaking van hem en zijn collega's vanwege voortdurende bedreigingen aan het adres van de krant. Hij belandde om zijn artikelen ook een paar keer voor enkele maanden achter tralies.

Hij besloot te vluchten naar een grensland, waar hij echter gevaar liep vanwege zijn lidmaatschap van een daar verboden religieuze gemeenschap en werd gedwongen terug te keren naar zijn geboorteland, waar hij opnieuw bedreigd werd. Hij kwam terecht in een opvangkamp. Van daaruit vluchtte hij naar het Midden-Oosten, waar hij in ballingschap zijn vreedzame journalistieke werk voortzet om politieke hervormingen in zijn land te steunen. Hij woont in een sloppenwijk van een grote stad, waar hij zich in zijn directe omgeving onveilig voelt vanwege bendes en drugscriminaliteit. Hij heeft veel psychische problemen en heeft geld nodig om in zijn basisbehoeften te voorzien, zijn huur te betalen en medicatie aan te schaffen. Via de rekening van een vriend, woonachtig in een naburig land in het Midden-Oosten, kan met behulp van onze bank enkele dagen later een 'grant' van EUR 1250 worden uitgekeerd. Een dankmail van de auteur volgt kort

daarop.

Casus 2

Het fonds ontvangt eind oktober 2018 van het Protection Team Writers at Risk een verzoek om financiële ondersteuning van een journalist uit een Centraal-Aziatisch land. Het betreft een schrijver, academicus en mensenrechtenactivist die tientallen boeken en vele artikelen publiceerde en diverse prijzen won voor zijn geschriften. Hij werkte ook als radiojournalist, promoveerde en doceerde op universiteiten in een buurland. Verscheidene van zijn boeken waarin hij het misbruik van een bevolkingsgroep aan de kaak stelde, leidden tot vervolging door de regering. Sindsdien ontvangt hij doodsb bedreigingen van degenen die hij beschuldigt en kan hij niet naar zijn woonplaats terugkeren. Hoewel hij ontkent betrokken te zijn bij een aantal uitzendingen waarin de mensenrechten in zijn land aan de kaak worden gesteld, is er toch een officieel onderzoek naar zijn betrokkenheid daarbij ingesteld en kreeg hij de waarschuwing dat hij gevaar liep gearresteerd te worden. Zijn jongste boek over massa-slachtingen en politici die daarvoor verantwoordelijk zijn, leidde tot een toename van de bedreigingen. Vanwege bedreigingen aan de uitgeverij werd het boek uit de handel genomen. Mensen probeerden 's nachts zijn huis binnen te dringen. Dankzij tussenkomst van zijn burens ontsnapte hij aan ernstige verwondingen. Zijn protesthouding jegens de leiding van zijn land leidde tot meer bedreigingen op sociale media, vooral toen lokale en internationale media dit nieuws naar buiten brachten. Hij ondertekende ook een internationale petitie waarin mondiaal opgeroepen wordt de moorden op zijn volk te stoppen. Hij leeft

sinds een paar weken op verborgen plaatsen, steeds wisselend van locatie, onder voortdurende stress, en wil samen met zijn vrouw, die ook in gevaar is, naar een naburig land vluchten, uit angst voor doodsbedreigingen. Zijn ouders en drie andere familieleden zijn financieel mede afhankelijk van hem en lopen ook gevaar. Hij is de laatste jaren niet in staat geweest te werken, verkeert in ernstige financiële nood en heeft geld nodig voor een vliegticket, de kosten voor levensonderhoud en voor de huur van een huis in het nieuwe land. PEN Emergency Fund heeft hem enkele dagen na zijn noodoproep een toelage van 1250 euro kunnen verstrekken voor zijn vlucht naar het buitenland en voor de eerste kosten van levensonderhoud. Hij is nu in afwachting van langdurige opvang elders in de wereld.

Casus 3

Van een auteur uit het Midden-Oosten, die een aantal jaren geleden een geldelijke bijdrage van het fonds ontvangen had, kregen we een in het Nederlands (!) gestelde dankbrief die hij begint met: 'Sinds meer dan drie jaar denk ik eraan om een bedankbrief aan u te schrijven'. Het gaat om een auteur die door de inlichtingendienst van zijn land achtervolgd werd vanwege zijn kritiek op het regime. Zijn nationaliteit werd hem ontnomen. Hij vluchtte naar een buurland, maar mocht daar vanwege de goede banden met het regime van zijn geboorteland niet blijven en kon elk moment worden opgepakt om te worden gedeporteerd naar zijn thuisland. Hij had geen nationaliteit, geen identiteit, paspoort of bankrekening en was in direct gevaar. Hij zocht contact met PEN International. PEN Emergency Fund gaf hem, via de bankrekening van een vriend, een subsidie waarmee hij kon

vluchten naar een Europees land, waar hij inmiddels een belangrijke internationaal georiënteerde literaire carrière aan het opbouwen is. Hij eindigt zijn epistel met: 'Ik kan jullie hulp aan mij niet vergeten, dus wil ik jullie nogmaals bedanken'.

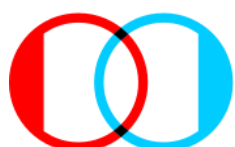
TOT BESLUIT

Jennifer Clement, president van PEN International, schreef onlangs over het fonds: 'The (PEN) Emergency Fund continues to be at great importance to PEN both in practice and symbolically'. Moge dit voor de hulp aan de in nood verkerende auteurs nog lang zo blijven.

Job Degenaar, voorzitter

(februari 2019)

PEN Emergency Fund wordt o.m.gesteund door:

Democracy & Media
Foundation **Stichting**
Democratie & Media

lira fonds

pen
INTERNATIONAL

PEN
NEDERLAND